

I = INTERVIEWATOR; R = RESPONDENT

B.T. – Inginer proiectant

I: Părinții dumneavoastră au lucrat cumva în minerit? Erau cumva legați de minerit sau rudele apropiate?

R: N-au lucrat niciunul, o fost țărani acolo în sat...familie frumoasă, 8 frați din care 5 am rămas în viață...eu am fost geamăn...din păcate câteva luni...și părinții o lucrat în agricultură acolo în sat. După ce am făcut școala elementară am venit la gimnaziu, așa îi zicea atunci Unic din Șomcuta Mare, am făcut 4 ani...după 4 ani am venit în Baia Mare să dau admitere la Liceul „Gheorghe Șincai”. La secretariat când să-mi depun dosarul m-am întrebat „Cât pământ aveți?”...„Păi...”i-am spus cât...zice...„Mergeți la Școala Minieră”...și de acolo am venit, de la Șincai unde era Școala Medie Tehnică, scria acolo de minereuri, de subingineri în Piața Revoluției...am vorbit acolo, mi-am depus dosarul și am dat în iulie 1950 admitere. Am intrat la Școală, m-am dus acasă și o zis tata...tătuca fie iertat! „Ce-ai făcut?”...„Am dat admiterea”...așa că începând de atunci am intrat în mediul ăsta mineresc, începând de la școală...În anul 2....

I: Mă scuzați...să înțeleg că la Șincai n-ați putut intra datorită faptului că ați avut prea mult pământ...

R: Da...

I: Chiaburi, nu?

R: Da...origini nesănătoase era atunci...În 1952 am fost dat afară de la școală și am întrerupt un an...trecând din anul 2 în anul 3...în 53 am revenit și-am terminat Școala Medie Tehnică de Minereuri, așa o fost, și așa am făcut...în 1955. După terminarea școlii am fost repartizat în producție. La Școala Medie Tehnică de Minereuri erau 4 clase paralele, pe...cum spunem noi și cum este de fapt pe flux tehnologic, o clasă de geologic, o clasă de la exploatarea miniere – minerii, alta de prepararea minereurilor pentru...

I: Flotație

R: ...pentru flotație și în ultimul an, înainte de a terminat școala o venit...s-o desființat Școala Medie Tehnică de Chimie, care era pe Vasile Lucaciu și-o venit ultima clasă la noi și o terminat și ei cu noi odată...deci 4 clase pe flux tehnologic...că geologii...ăștia chimiștii ei îs cu metalurgie. Am terminat școala și am fost repartizați mai mulți colegi la Exploatarea Minieră Baia Borșa, vreau să spun și că...să afirm astăzi, și-am mai afirmat...în anul ăsta și anul trecut că la 1 septembrie anul ăsta s-au împlinit 66 de ani de când am intrat în fundul pământului și în capătul lumii cum spunem noi că așa este...mai departe, cea mai îndepărtată localitate spre nord est din Maramureș...acolo mi-am început activitatea. Acolo...am stat din septembrie, de la 1 septembrie până în noiembrie când am fost încorporat în armată... În 58 m-am reîntors la Baia Borșa și acolo mi-am început activitatea...da e un pic de istorie legată de domn profesor I. când am venit în 58, când m-am reîntors din armată profesorul I. venise de la...o făcut facultatea la Moscova, 6 ani și acolo o venit repartizat...de fapt n-o fost repartizat că la București, la ICEMIN și după aceia nu i-o convenit drumul, circulația...atunci, dapoi acuma

dintr-un cartier în altul și o venit la Baia Borșa. Și acolo împreună am început activitatea...în 58, vreau să vă spun că și un pic de istorie a mineritului și istorie a prelucrării minereurilor pentru că minereurile...aaa...zona Maramureșului, județul Maramureș are cele...o avut cele mai mari și mai bune zăcăminte de minereuri complexe de plumb și zinc...Cavnic, Baia Sprie, Herja...dar în 58 o fost dat în funcțiune...că până atunci o fost numa zăcămintul Toroioga care era zăcămint cuprifer cu conținut ridicat de aur...și atunci o început să intre în producție minereul complex de Borșa. Minereul complex de Borșa o fost cel mai greu minereu complex de prelucrat de la flotație...de scos, de extras metalele...cel mai greu din țară și l-am pus pe domn profesor I. acum vreo 2-3 ani să scrie că și din lume...trebuia măcinat...era foarte fin concrescut, elementele...metalul în...

I: Masa minerului...

R: în rocă, în rocă...și atunci trebuia făcută o măcinare foarte fină, trebuia tehnologii noi...la morile de măcinare făcută hidrociclone...ce-i mai fin să meargă la Celulă, la Flotație, ce-i mai gros să meargă înapoi

I: restul să rămână

R: așa că acolo am făcut „școala vieții” a preparării

I: Da domnul profesor I. pe ce poziție era?

R: Acolo?

I: Da

R: Era șef de Flotație

I: Era șeful Flotației

R: Prima dată sigur șef de secție...că așa era atunci șef de flotație...deci din punct de vedere al meseriei, din punct de vedere al preparării...că eu am terminat la Școala Minieră secția preparare a minereului și apoi m-am făcut miner la facultate, am mers la secția Exploatare...am dat un examen foarte greu...vă spun...îi chin...mai ales că curent electric era produs de un...o...instalație adusă și de un Man îi spunea, un cazan din asta...se întrerupea noaptea curentul...acolo era cum îi la Flotație, celule, apă, bazine, plin...și nu știu umbla...noaptea...era și periculos...cădeam în bazin...am dus o viață foarte dură și foarte...grea...am vrut să vă spun o experiență de viață, acolo în greutate...unde întâmpini greutate, nu stai în...acolo se face legătura sufletească și mai târziu când am ajuns și la Institut s-o mirat ăștia...domnul profesor era director deja „Cum l-o dus pe B. după ce-o mers la (eram la Șuior) și l-o pus șef repede?”...asta i-o fost...viața trăită acolo și la greutate că la alte...în alte locuri de muncă ușoare și asta...nu...nu dăm examen de viață...

I: Da...într-adevăr așa-i

R: Apoi...la Baia Borșa am stat 5 ani și în 1960 m-am pregătit să mă duc să dau admitere la Institutul de Mine la Petroșani, atunci cei care plecau din producție...se dădea bursă de 850 de lei...erau bani buni și frumoși și și în timpul vacanței de vară și plecau cu dosar de la exploatare care aveau...plecau din producție și mergeam la pregătire luna iulie și august la Petroșani...și

am mers acolo la pregătire și în septembrie, înainte cu 2 zile de a începe admiterea o venit delegatul de la Minister cu dosarele care ...din toată țara, unde o fost unități miniere...să spună „Domle, uit...ai dosar...”, pe mine nu m-o...dosarul meu nu mi-i l-o adus de la Minister și am întrebat...doi am fost „Da ce-i cu dosarul?”...zice...„Nu știu...mă duc la Minister și sună-mă”și îl sun a doua zi și spune „N-o venit dosarul de la Baia Mare”...primul an, 60...am venit acasă. În 61 se repetă treaba...da în 61, că la Baia Borșa am fost mulți colegi tehnicieni și o mers mai mulți la admitere decât în 60...mergem...se repetă același lucru și atuncia am venit acasă foarte supărat...foarte supărat m-am întors...colegii o rămas și o dat admiterea și vreau să vă spun un lucru care nu-i doresc la nimeni să trăiască...să treacă prin situația asta și momentele astea...colegii care o rămas, toți o intrat și o venit bucuroși și fericiți că o intrat și o făcut banchet și o făcut lichidarea și eu...care eram...am trecut prin viață, făcusem 2 ani de armată știam ce înseamnă producția...și m-am gândit și așa o fost...„Mă, ce viitor am eu? Aici îmi rămân oasele”...că dacă vedeam cum veneau inginerii stagiași și după aceea șefi de sector, șefi de mină...până la director când aveai studii superioare...și am vrut să plec de la Baia Borșa și nu m-o lăsat. Am vrut să plec la Deva, să plec din zonă...am rămas...a...și am venit după ce s-o terminat treaba asta cu admiterea...am venit în Baia Mare la Centrală să-i întreb...la Trust se numea atunci...„Domnle...ce-i cu...?”

I: Unde-i dosarul meu? Da...da...

R: Și ce răspuns mi-o spus? „Păi tata matale nu-i în colectiv”...păi dacă la mine în sat nu este colectiv ce vină am eu...ca să vedeți cum poate...viitorul uni copil sau a unui om poate...că n-o fo colectiv...și apoi în 62 am intrat...da...am intrat la Exploatare...și am intrat și am terminat 67...am fost coleg printre alții cu domnu D., am fost coleg cu el de Școală minieră, și de an apoi am fost colegi de facultate și o perioadă am fost și la Șuior, unde o lucrat mult timp...

I: Aveți idee....ați terminat în 67 cam cât era promoția de ingineri minieri?

R: Păi am fost mulți...vreo 170

I: 170? Se cerea...și-n cărbune și în minereu...

R: Era în toate da da...cărbune și minereu, da acuma...vreau să vă spun că dascălii noștri, profesorii noștri care ne predau aici la Școala Medie Tehnică de Minereuri lucrau în producție și noi aveam cursuri la 2 la 8 sau la 9 seara și veneau distinșii profesori și dascăli din producție și ne predau la noi...și trebe să fim recunoscători că de la ei fie iertați!...erau pe la mină mult și când am scris acuma la întâlnirea noastră la 65 de ani de la terminarea Școlii Medii Tehnice de Minereuri...în ziar...zice...și am scris că veneau din producția, G. o zis...„Apoi cum veneau din producție?” Păi nu veneau din birou...veneau de la mină...mulți profesori deosebiți și apoi la repartiție, la repartiția de la facultate eu nu mi-am luat...nici n-am fost pe locul 1, n-am fost așa de strălucit da am fost așa un student...eu nu mi-am luat repartiție la Trustul Minier că mă trimitea înapoi la Baia Borșa...știam ce mă așteaptă și mi-am luat repartiție...era un post de inginer minier la Intreprinderea de Industrie Locală la oșeni la Negrești...și în gândul meu...și așa s-o și întâmplat...zic...„Lasă că a veni vremea când oi pune eu condiții dacă vreau să mă duc la mină, nu să pună ei să mă trimită când veneam cu repartiția...du-te la Baia Borșa”.

Așa o și fost...am venit, m-am dus...da...înainte de-a merge la Negrești era așa regiunea Baia Mare și aicea unde-i Muzeul Național...acolo era Industria Locală și Secțiunea Industrie și m-am dus la șeful Secțiunii Industrie Locală unde era și zice....„Dumneata nu te duci la Negrești că noi n-avem nici un inginer minier la nivel de regiune și avem cariere...industria locală...și mai ales în zona Negrești acolo, una dintre cele mai mari cariere...rămâi aici...” Am rămas acolo și am stat doi ani...și într-o după-masă...eu lucram în Baia Mare...între timp la Negrești o fost la cariera mare, la Cornet îi spunea, două accidente grave, mortale...și făceam naveta că eu locuiam în Baia Mare...mă cunoștea domnul președinte P. fie iertat!...Sfatului Popular Regional...întâmplarea a făcut că ceea ce am gândit eu cu...mă întâlnesc într-o după-masă cu B., fie iertat! care era la Șuior

I: A fost director la Șuior

R: Și H., înainte era el director...B....da erau colegi de an și foarte buni prieteni. H. care H. trăiește și am aicea diploma lui de cetățean de onoare Borșa...și era un pic făcut așa...zice „Bă...dai și tu ceva?” „Cum să nu”...și îi invit la mine unde locuiam pe Victoriei și îi servesc cu țuică...și zice H....„Bă, nu vii la Șuior?”...„Vin..da cât dai?”...și îmi dădea salariu bun...adjunct șef de secție în carieră...

I: În cariera Șuior...că Șuior avea și carieră la suprafață

R: Acolo era și D....acolo era M. șef de secție, apoi....acolo s-o introdu în carieră prima dată în țară și am scris și aicea...în carieră metoda de exploatare cu cameră de minare...un grup de ingineri coordonat de D. fie iertat! și ingineri buni, valoroși...o...studiind tehnologii, nu din țară că nu se aplicau...o introdus metoda de exploatare cu camere de minare...ce însemna asta? Se făcea niște galerii mici, foarte mici și prin niște camere așa din galeria asta se făceau și acolo băgau cam până la 10 tone de azotat de amoniu amestecat cu motorină

I: Astralită cum îi zicea

R: După aceea rambleiam, umpleam în galerie și toate astea și declanșam explozia da cea mai sensibilă și cea mai periculoasă era să introduci firele și când bagă ăsta să nu se întrerupă...

I: Să nu rupă firele când rambleiază

R: Și să meargă...că s-o întâmplat Doamne feri că n-o...o rămas o cameră neexplodată și...50 de mii de metri cubi se...se umbla muntele...prima dată era sterilul...și aveam 30 de Tatre și mutau un munte într-o lună...iar pe la sfârșitul lunii, când vedeau că...atuncea se dădea cea mai mare producție de aur din zonă de la noi...o ajuns la un moment dat peste o tonă de aur în concentrat de la Șuior...

I: O tonă?

R: Da...nu vorbim de ceie din Munții Apuseni...dar cu era...când vedeau ăștia de la Trust că la sfârșitul lunii nu prea stau bine cu producția...ăștia care veneau...transportau sterilul cu Tatre că Tatrele o fost mașinile cele mai...carierele...foarte rezistente

I: Fiabile, rezistente

R: Da...și le zicea „Mă aduceți minereul de acolo din...de la Șuior din carieră la Flotația Centrală să îmbunătățească...”...no...apoi sigur eu am stat acolo până în 70, din 68 până în 70...în 70 mă întâlnesc cu domn profesor I...prin oraș...,Mă zice uite s-o înființat în 68 Institutul de Cercetări Miniere prin comasarea Centrului de cercetări că era și era OPD-ul...pentru proiecte”...care aparținea de Centrală și ...centrul dar aosta cu proiectarea...OPD-ul...Oficiul de proiectări și devize...s-o unificat și s-o înființat prin hotărâre de Consilii de Miniștri....Institutul de Cercetări Miniere....hai te rog la Institut...acuma l-am întrebat...,„Da cât?”...ce salariu...și zice...nu o putut să-mi deie salariul...sigur...toată lumea se gândește...dacă te gândești că timpul tace și trece și dacă nu câștigi ajungi la sfârșit că ieși în pensie. Am venit...da...m-o pus șef de serviciu direct și acolo...aicea erau mai mulți pretendenți....acolo...postul ăsta că era un post cheie...serviciu tehnic și după aceea o aparținut toate plan, organizare, personal...toate aparțineau de serviciu ăsta...așa o fost dar...vedeți cum s-o legat...am...nu vreau să mă repet dar relația asta de suflet....asta de la Baia Borșa cu profesorul I. nu putea nici 10-15....„Unde-i B.?”...că era niște hotărâri, decizii...sau...lucruri din astea și toți care veneau și se angajau trebuiau să vină pe la personal, să mă uit și la organizare cu salariile....și am stat acolo până în 1997...peste un sfert de secol...între timp, în 1974 Institutul de Cercetări Miniere din Baia Mare, cel mai mare institut de cercetări miniere din țară ....s-o desființat ICEMIN-ul, s-o desființat IPROMIN-ul...și partea de cercetare metalurgică și proiectare pentru metale grele...nu pentru aluminiu și...atunci am devenit, în 74 cel mai mare Institutul de Cercetări Miniere din țară...tot ce aicea era minereu aparținea de noi...inclusiv metale rare și radioactive care era pe platforma Măgurele....

I: Ținea de Baia Mare?

R: Da..tot...aveam 2500 de oameni în 7 județe...domnul meu...1500 cu studii superioare...cercetători, proiectanți...tot, tot, tot ce-o fost de minereuri...erau...Institutul din Deva de Cercetări miniere era filiala noastră...responsabilitate foarte mare și acuma să vă mai spun treaba relației cu două categorii sociale....din fundul pământului și în capătul lumii acolo și mediul ăla...ei aicea când am venit la Institut și o fost devenită așa de mare și eram tot așa...noi angajam, o fost o perioadă când dădeam anunțuri în ziar că angajăm cu sutele ingineri, nu numa mineri...și...preparatori, arhitecți, topografi...era complex...trebuia

I: Electromecanici...

R: Tot, tot, tot....dar vreau să vă spun că nu...lucrând în mediul ăla greu și periculos...relațiile cu oamenii...cum să spun...a lucra cu oamenii este un dar de la Dumnezeu...

I: Așa este

R: Și atuncea nu m-am plâns niciodată, că eu eram cu astea...și cu salarizare și cu tot...și cu angajarea...angajam cu sutele...nu m-am plâng niciodată că îi greu cu ăștia cu studii superioare...îs mai delicați...da...da...acuma sigur după aceea am ieși în pensie...am ieși în 2007 și de atuncea...îs pensionar...

I: Da spuneți-mi cum o fost cu jocul miresei? Că a făcut o legendă aproape în bazinul minier...

R: Jocul miresei o început de la Ilba...l Ilba n-o fost mină mare...cea mai mare mină o fost Baia Borșa...din toată zona

I: Da, așa-i...

R: Peste 5000 de oameni și când mergeam de multe ori în Baia Borșa...cum lucram la Institut și mergeam acolo, am călcat pe toate minele din țara asta din minereuri...n-am...am călcat în ale și-am..de la Moldova Nouă până la Leșul Ursului...mergeam și vedeam cum lucră, ce lucră...tehnologii că cei de la Deva făcea proiecte pentru metode de exploatare ....și mai vedem și cum îs condițiile geominere, mai învățam câte ceva...ei...așa că...

I: La Ilba o început cu...

R: Cu Jocul...ăștia de la Ilba aveau mulți oșeni...mulți oșeni care făceau naveta și țuica...nu știu ce...erau cu nemotivatele și și la Borșa o fost că și acolo o fost scandal, acolo o fost și mai mare...ăștia navetiști, oameni de la țară...mai ales vara nu știu..

I: Aveau treabă acasă, de cosât de...

R: Da...de cosât...măi dacă îi mențineai nemotivata pierdea foarte mult la salar...și la sporuri...

I: Plus atâta că la 3 motivate desfăcea contractul de muncă...

R: Da pierdea foarte mult la salariu...și venea cu un kil de pălincă...și îi dădea la Maistru și am ajuns că le-am spus la cei de la Borșa...,Nu vă dați cinstea și omenia pe un kil de pălincă"...nu vă dați cinstea și omenia la maiștrii că de-aicea începea...cel care pontă...și uite așa...cum se întâmplă? Astăzi..îi aduci un kil, peste o lună sau nu știu ce...și se duc, se întâlnesc undeva vreo 2-3 care făceau treburi din astea...zice...,Mă am nemotivată, cum să fac?" „Du-te la B. (dau exemplu) du-i un kil de pălincă că el ți-a tăie nemotivată"...și uite așa o început treaba asta și s-o prins că...o luat amploare...și s-o făcut ilegalități căăștia o început să aibă obicei...

I: Da o văzut că merge o dată..

R: Cu un kil de pălincă...care era 10 lei atuncea și el dacă era nemotivat avea 2-3 sute față de 10 lei...și atuncea i-o prins cu treburile astea și o început scandalul...ei la Borșa o luat amploare mai mare. C. asta de care ziceam noi C...la Gura Băii...Gura Băii o fo cel mai mare zăcământ...Gura Băii și este Colbu mai jos..tot...ăla..este și rămâne cel mai mare zăcământ complex din țara asta...ca rezerve...nu ca și conținutul cel mai bun...spurca Doamne iartă-mă! ca și prelucrare la Flotație

I: Da...da...

R:Și acolo...da acolo o luat altă amploare, că șeful de Brigadă zice ...Băi...că erau și acolo de pe Valea Vișeuului, Valea Izei...din Poienile de sub Munte și cotizau...mai tare nu ala pe un kil de pălincă...cu bani

I: Pe bani deja

R: Zice că îi pune că ai realizat producția...te pune că ai depășit norma și la salarii...și i-o prins și i-o condamnat...așa o ajuns C. cu Jocul miresei la închisoare....asta o fost Jocul miresei...

I: Așa...care este poziția dumneavoastră într-o problemă atât de controversată cum e Roșia Montană?

R: Domnule, poziția mea a fost scrisă nu acum...uite atunci când am organizat de-am numit și istorică uite pagina aceia din...sunt...atunci am scris...„Sunt ferm împotriva exploatării acesteia”...domle îi...eu am intrat în posesia și fac lucrare și o să dau un comunicat să știe ce catastroă, ce nenorocire mare va fi...ca și accident la iazuri...și nu mai vorbesc ce-o pierdut...Ați auzit de cuvântul de...de cifra 2.3 triliarde de dolari? Cifra 2.3...2.3 triliarde de dolari, 6.600 de milioane de dolari câștigau bandiții ăștia...rădeau munții și plecau și lăsau iazurile în amonte de...pe 200 de hectare...păi nu ne dăm noi seama și noi...cu ce rămânem? Cu munții rași și pericol de...asupra lu mii de oameni...localități care vin pe valea...eu am scris și o voi face materialul să vă...vă voi spune...că...valoarea ...nu valoarea numai aurului și argintului...valoarea cea mai mare este a metalelor rare...care îs 48 la sută...ăăă...48 la număr...și dacă se uită la prețul lor...și alea care nu se găsesc oriunde numa în anumite zăcăminte pe glob...no...vă las și asta da uită unde am scris că...atunci când am organizat în 2016...„cu privire la Roșia Montană sunt ferm împotriva exploatării și zăcămintului și vânzării lui pe 2 lei”...o scris atunci aicea la pagina da nu știu...v-oi aduce odată...

I: Da nu....da o exploatare rațională și făcută de către statul român n-ar fi o problemă, nu?

R: Ce să facă?

I: Statul român...

R: Păi stai unde ne grăbim acumă că...noi ce lăsăm la nepoți?

I: Corect

R: Numa repede...românii numa să mâncăm să...

I: Păi da la...amplourea zăcămintului pot lucra și nepoții noștri acolo...

R: Pot lucra da nu așa cum vor ei...în 14 ani rădeau tot acolo...nu numai ăsta că și celelalte adiacente...patrulaterul...

I: aurifer

R: Și ne lăsa numa mizeria și pericolul...care la ăsta este și ce valoare. Și acumă vă mai spun ceva și vă...cu ce mă mai ocup eu...pentru 10 localități am scris și la 7 le-am oferit scurte date privind istoria localității, de exemplu cazul lui Varai...ce frumos și nu cărți...nu cărți...vedeți...anul...anul roșu să ne sară în ochi...și cu albastru ca să citească ce eveniment s-o întâmplat în localitatea respectivă...

I: Am să vă întreb așa punctual 2-3 cuvinte despre...ne-am dat seama că sunteți o persoană religioasă...profund religioasă. V-a ajutat în munca dumneavoastră acest lucru?

R: Da...da...așa este...dar...a avea date este necesar și foarte important dar trebe să ai și putere și voință și sănătate ca să le poți transpune în realitate, să le poți transmite și celorlalți sau cei care vin după tine...asta este..

I: Da...ați lucrat atâția ani în proiectare

R: Da

I: O viață plină de satisfacții...ce lucrare vi se pare cea mai dragă așa sufletului? Care vi se pare o reușită profesională de excepție?

R: Apoi lucrarea cea mai importantă a fost legată de iazul ăsta de la Novăț...nu eu l-am proiectat dar pentru că m-am coordonat și pentru că m-am ocupat în mod special, pentru că era probleme de...dacă se rupe iazul și se duce apele la Tisa...acuma ne dăm noi seama ce

I: Transfrontalier

R: Și pentru că s-o săpat pe unde venea galeria de la Baia Borșa ăsta și-am urmărit în mod special execuția acestei lucrări că era cu ăsta...cu profil mare...odată să montezi 3 conducte, care sunt astea de steril...una să pompoze apă acolo, a doua să aducă apa înapoi...nu să meargă în Tisa, în râul...

I: Da, da, da

R: Și...a treia de rezervă, iar la execuția galeriei ăsteia s-o întâmplat o lucrare...ăăăă...un fenomen foarte important și interesant...când o fost la un moment dat la mijlocul distanței... L. care era director la mină...la întreprinderea minieră fie iertat!, îmi dă telefon...zice...„Hai că o apărut o viitură mare de apă pe galerie”...nu...că n-am timp..sau nu știu...m-am urcat în mașină și-am plecat, am intrat pe galerie și vedeam că-i apa...curgea apă ca pe-o vale...am ajuns și-n frontul de lucru...în fundul pământului, în iad acolo...nu vă spun ce se poate întâmpla, că mina Toroioaga o fost cea mai umedă mină din țara asta precum Baia Sprie o fost cea mai grea mină că o fost temperatura cea mai ridicată...da o fost un zgomot...că venea apa...mina Toroioaga fiind foarte foarte umed zăcământul...Toroioaga

I: Infiltrații puternice

R: 34 de kilometrii tăta îi găurită...venea apa, 32 de litri pe secundă...vă închipuiți ce era și ce zgomot era acolo...acolo erau șefi de mină, erau ăștia și așteptau...cică noi trebuia să mergem repede înainte să terminăm lucrarea, că n-aveau...Baia Borșa să fie oprită că unde să pună steril...depună sterilul de flotație...am avut o revelație...n-am zis nimic înainte, n-am deschis gura, m-am retras în colț...nu de frică...și am zis în sinea mea „Vai cât îi de neputincios omu în fața naturii”...iată ce se întâmplă astăzi prin lumea asta...și am zis no ce să facem...păi...așteptăm un pic ...că se mai...și s-o mai...diminuat debitul și-am continuat...iată o treburi din astea foarte importante și a doua lucru foarte frumos o fost când s-o străpuns, că veneau din două părți...și dinspre Novăț și...și am zis...„Măi înainte de a face oi da ultima pușcătură cu două zile, sunați-mă c-o să vin și vreau să trec...când trece și...de pe-o parte alta”...un lucru extraordinar vă spun. Și așa a fost, m-am dus și după ce-o făcut pușcătura...o făcut o gaură mică cât s-o pușcătura da se putea trece pe coate și pe așa...și ne-am dus și am

trecut de pe-o parte pe alta...iată câteva exemple de astea din întâmplări foarte frumoase...da...altceva

I: Pe partea minieră ați avut proiecte? V-ați ocupat în special de...

R: Da bineînțeles...toate...

I: Ce metodă de exploatare așa să spunem are o...o...reverberație în sufletul dumneavoastră? Au fost colective întregi care au lucrat pe proiecte miniere...

R: Păi bineînțeles acum vreau să vă spun că

I: Metode de exploatare deosebite și sunt multe...concepții originale

R: Eu coordonam în mod special activitatea de proiectare minieră...tăte proiectele care le proiectau colegii le...în primul rând stabileam...mereau la beneficiar și stabileam ce vrea să facă, ne da date despre zăcământ și știam, stabileam prin decizie șeful de proiect și apoi plecam la proiectare...venea pe parcurs, dacă șeful de proiect nu înțelegea ceva sau mai îi trebuia ceva, venea și mă întreba că eu eram șefu...nu șefu proiectului...el era șeful proiectului, trebuia să răspundă că eu semnam, verifica ...nu verifica...verificat semna verificator care era de regulă specialist cu mare experiență nu facem noi așa că...și toată documentația era...eu m-am ocupat de o...o...metodă de exploatare...tot la Borșa...acolo...la...pentru zăcământul de la Gura Băii, că era și zăcământ mare și era cu capacitate mare de 600 de mii de tone, trebuia să deie...așa am proiectat-o noi și așa am luat banii de la Investiții...625 de mii de tone anual trebuia să deie și atunci am ...m-am ocupat în mod special de proiectare și coordonarea acestui proiect care era de-o capacitate foarte mare...păi restul toate proiectele de pe metode de exploatare și toate documentațiile erau verif....ăăă...ăăă...aprobate

I: Avizate, da

R: Apoi avizate...iar vă mai spun o treabă cu avizarea...începând de la...începutului la noiembrie până în 31 decembrie tot avizări, aveam la...și cercetare și proiectare...apoi mergeam...mergeam șeful de proiect la exploatare să avizeze ăia, exploatarea după aceea trimitea

I: Trimiterea obiecțiunilor sau punctul de vedere

R: Da...venea...da...venea la Centrală. Ei, la Centrală, era organ și acolo...mergeam la avizare la Centrală și era discuții...metode mai delicate...și mai grele...cea mai neplăcută și cea mai supărătoare treabă era aceea când...s-o întâmplat de vreo 2 ori, nu de multe ori...când CT-ul Centralei și în două situații o respins proiectul...exploatarea și la Centrală l-o...o venit și...beneficiarii efectiv...care o dat aviz negativ....Centrala o venit și mergeam proiectant...acolo unde erau proiecte mai delicate mă duceam și eu...unde erau mai...nu erau cu probleme dar când afla domnul director I. că uită s-o respins făcea alergie....cum să facă...se poate...nu știu ce...așa este...și acolo trebe...acest proiecte pentru metode de exploatare de exemplu era vizat și de Inspekția de Stat pentru Protecția Muncii....M.A.

I: M.A. exact

R: Da...care sigur...M.A. vă spun este...mi drag...că e și bărbat frumos...și uită îmi pare rău că mă duc la primarul ăsta că spune că...M.A. și ăsta îi la o vârstă foarte avansată...era...avea...și bărbat frumos și îi sudist el și era...o fost...20 de ani șeful Inspectoratului de Control....ăsta....Protecția Muncii

I: Așa-i da...

R: Și toate accidentele...că Doamne feri! s-o întâmplat accidente mai ales la Șuior... F. o salvat la ultimul...cel mai mare accident..36 de oameni de la moarte sigură...36 de oameni așa o spus și el...Europa...dacă îl întrebați vreodată vă poate spune că el o fost acolo...de aceie îi zic eu senator că zice c-o fost deputat...el o fost în Parlament deputat, senator de la mină c-o lucrat 20 de ani numa acolo la mină...deci atuncea iată treburi din astea...foarte și M..

I: Da, da

R: Procurorul...și venea cu declarații ăla săracu maistru sau că unde se întâmpla accident mortal și înainte de a ajunge la procuror... M. le vedea și zice către unu care era și cu emoții, nu știa cum să facă săracul ăla care o

I: Când o auzit omu de procuratură

R: Și zice M. „Mă...ăla o murit și o rămas doi copii...după cum ai făcut tu declarația intri și tu...fă-o așa cum trebuie”...și colabora foarte bine cu procurorul...să-l știi pe procuror și prieteni buni, B., soția lui o fost președinta Tribunalului...și cum colabora bine? Pentru că înainte de a ajunge la procuror...da și procurorul...că mai sunt procurori așa că „Domnle...nu...”, da colabora și-l întreba pe M. că erau și prieteni...„Băi...cum îi aicea?...Ce-i? Ce trebe făcut?”...nu gata...tu ești de vină la închisoare...că îi ușor când încadrezi și nu numa acolo...încadrezi în vreun articol sau altu...când procurorul...nu unde să fie încadrat la condamnare...2 sau 3 ani de zile poți să dai în plus sau în minus ca și la C. i-am spus la procurorul ăsta care o...făcut ancheta...așa că M. o fost o personalitate și un om....Altceva...pofțiți

I: Aaaa...altă întrebare? E o plăcere să vă ascult

R: La munte sau la mare?

I: Se tot vehiculează mai ales în ani electorali așa...dumneavoastră ca specialist care ați lucrat atâția ani în minerit...credeți că se va mai redeschide vreo mină din bazinul minier Maramureș?

R: Nu

I: Sau dacă da în ce condiții?

R: Acuma nu se...se poate uită sunteți aicea...poate să înregistrați și nu mergeți cu povești....nu la dumneavoastră ci...Domle...primul lucru...și o casă care o lași abandonată sau din anumite...dacă nu aerisești și nu știi ce...mina...da mai ales dacă sânt....da nu prea sânt acuma care îs sub cota 0...sunt inundate...cine...doi...pentru a redeschide o mină, un zăcământ îți trebe ani de zile și trebe milioane, zeci de milioane de lei...nu mai avem noi zăcăminte așa bogate care să...nu mai vine nimeni cu milioanele...nu vedeți că acuma și lumea asta n-are timp de

treburile astea, să-și apere sănătatea și să se îmbogățească cu ce poate la suprafață...aștia cu spațiul cosmic...

I: Da...foarte categoric sunteți așa-i?

R: Precis...nu...

I: Nu..OK...O întrebare așa de sfârșit...de sfârșit de interviu bineînțeles...Ce a însemnat domnule B. mineritul pentru dumneavoastră?

R: Pentru cine?

I: Pentru dumneavoastră ce-a însemnat?

R: Școala vieții...scurt...școala vieții pentru că mineritul nu-i ăsta...vorba zic „Mina-i mină”, mai era câte o expresie vorba cee te duci la plimbare...o fost școala vieții, școala unde ai trăit cu oameni și mediu foarte periculos în primul rând și foarte nociv. Apoi între oameni...că cum să-l înjur eu pe-un miner că n-o făcut ceva... cum să-l...să-l cert...eu vă spun ce-am trăit la Șuior că noi acolo s-o întâmpnat multe, mă duceam pe la frontul de lucru și vedeam că este o coptură...și nu am vorbit urât cu minerul...eu nu l-am înjurat pe miner...să zic „Bă prostule” sau nu știu cum...zic „Mă...hai să vedem că trebe lichidată coptura asta”...da...nu plecam de acolo până nu eram sigur că nu...nu-i pericolul deasupra capului...da întrebam „Ce maistru o fost pe aici?” „Păi o fost cutare”...și „Ce-o zis?”...„Păi n-o zis”...cum ieșeam acasă...afară...cum ieșeam afară cât de repede îl invitam, îl chemam pe maistru la mine în birou...„Mă...fosta-i pe la locul de muncă cutare?” și zic „Ce-ai văzut?”...„Dapoi să vedeți”...„Bă umbli cu homerul ăla cu ciocanul și cu șapca, cu casca galbenă ca inginerii...zic și...„Dacă mai vin vreodată în urma ta și n-ai...nu ți-ai făcut datoria, îți fac hârtie și îi spun la director să te deie afară”...să protejeze oamenii de...să-i aperi...asta am văzut și m-am luptat și...am făcut și din cunoștințele pe care le-am acumulat și...funcțiile pe care le-am îndeplinit în Institut ca și coordonator de proiecte, tot, tot, tot, orice...orice...nu treceau fără la semnătura de acord...sunt B. acolo este scris în toate proiectele, verificat și nu făcut lucru de mântuială...mi-am...m-am străduit...ca și acum când fac câte ceva să fac lucruri bune și să nu...să nu rămână ceva rău în urmă...sau în ceea ce am scris...

I: Domnule B., Baci T. mulțumim foarte mult pentru opiniile dumneavoastră, pentru interviul acordat nouă, vă mulțumim pentru colaborarea la acest proiect cultural de suflet...

R: Mulțumesc...mulțumesc și eu...

I: ...și să ne vedem sănătoși în continuare

R: Să ne vedem

I: Ar trebui să ne mândrim mai mult și ar trebui să facem mai publice viața și munca unor...personalități ale noastre

R: Știți cum îi? Eu...mă gândesc și așa...asta ar trebui să faceți...să ne folosim și să vă folosiți de cei care mai sunt în viață până mai sânt...că suntem din ce...și mâine-poimâine nu mai sunteți și...o să...că îi aud pe unii...da na-u curajul să spună...„Păi ce-o făcut și mineritul ăsta?”

I: Vai da ...vai da ce n-a făcut pentru zona asta...

R: Da...da...ce-o făcut ăștia?...și acuma vedeți și astalaltă treaba cu...la biserici...că la biserică m-am dus la biserică unde...știți cum fac când mă duc cu istoria asta? Merg la biserică și vorbesc cu preotul...și...și după ce se termină slujba anunță preotul...de acolo de la...din fața altarului și...„Domnul inginer B. dorește...”...prima dată spun „Domle...lumea n-are timp să citească cărți...eu n-am venit să vă prezint carte, am venit să vă prezint scurte date privind istoria localității respective” și pune ramă și sticlă frumoasă...tri exemplare...una să rămână la biserică și vă rog părinte...domn părinte să afișați...unde va unde poate...credincioșii să

I: S-o poată citi...

R: S-o citească...să se informeze...și una pentru mneavoastră la Parohie...și una pentru mneavoastră personal...da...

I: Mulțumim încă o dată...

R: Pentru puțin

I: Să ne vedem sănătoși!